

<http://digithum.uoc.edu>

Dossier «Els nous parlants de llengües minoritàries: pertinences i legitimitats»

Perfils de neoparlants de gallec

Fernando Ramallo

Professor titular de Lingüística
Universitat de Vigo

Bernadette O'Rourke

Professora d'espanyol i de lingüística al Departament de Llengües i Estudis Interculturals
Universitat Heriot-Watt d'Edimburg (Escòcia)

Data de presentació: abril de 2014

Data d'acceptació: maig de 2014

Data de publicació: maig de 2014

Resum

Encara que el fenomen és molt anterior, almenys des del començament del procés de recuperació lingüística de mitjan segle xx, un tret definitori de la realitat sociolingüística gallega actual és la presència de neoparlants de gallec. Amb la introducció d'aquest idioma en nous àmbits d'ús, particularment en el sistema educatiu, una part de la població que havia tingut la seva primera socialització en espanyol desplaça aquesta llengua a un lloc secundari i es fa parlant conscient i compromès de gallec. En aquest treball, presentem una aproximació als perfils generals de neoparlants de gallec, a partir del criteri *intensitat d'ús de l'idioma* après. Així, diferenciem entre neoparlants *essencials*, neoparlants *funcionals*, neoparlants *ocasionals* i neoparlants *potencials*. Encara que per a la sociolingüística acadèmica i per a l'imaginari social de la població gallega la persona neoparlant es limita al tipus que denominem «essencial», des d'una visió menys restrictiva tant els neoparlants funcionals com, en menor mesura, els neoparlants ocasionals responen al perfil de persones amb L1 espanyol que incorporen el gallec a les seves pràctiques. Els neoparlants potencials constitueixen un grup d'indole diferent pel fet que compleixen algunes de les condicions necessàries per al canvi, malgrat que aquest canvi no ha tingut lloc.

Paraules clau

neoparlants, llengua gallega, minoria activa

Profiles of new speakers of Galician

Abstract

Although the phenomenon began much earlier – at least since the beginnings of the linguistic revival process of the mid-20th century – a distinctive feature of the Galicia's current sociolinguistic reality is the presence of new speakers of Galician. With the introduction of Galician into new areas of use, in particular, the educational system, part of the population that socialised primarily in Spanish have relegated Spanish to a secondary position and become conscious and committed speakers of Galician. In this paper, we examine the general profiles of new speakers of Galician using the intensity of use of the learned language criterion. Thus, we differentiate between essential, functional, occasional and potential new speakers. While for academic sociolinguistics and the social imaginary of the Galician population, the new speaker is limited to what we define as an "essential" new speaker, from a less restrictive view, functional new speakers and, to a lesser extent, occasional new speakers both meet the profile of persons with L1 Spanish who incorporate Galician into their practices. Potential new speakers are a different case as in them we see the conditions required for the change even though such a change has yet to take place.

Keywords

new speakers, Galician language, active minority

Introducció

Des de l'últim terç del segle xx, ha tingut lloc una transformació amb una rellevància singular en la complexa situació sociolingüística de Galícia. En aquest període s'han produït alguns canvis sociolingüístics rellevants amb conseqüències amb un cert rerefons en dominis com l'ideològic, el cultural o l'econòmic; tots relacionats, d'una manera o una altra, amb la convivència, conflictiva o no, de grups lingüístics diferenciats. Aquests canvis en els quals ha estat immersa la societat gallega en les dècades precedents, igual que succeeix en altres societats contemporànies, han suposat una alteració en l'ordre sociolingüístic tradicional, que entra en crisi i que és reemplaçat en bona mesura a causa del sorgiment de nous actors, nous desafiaments i noves polítiques que, amb llums i ombres, han contribuït a la complexitat a la qual ens referim (Martin-Jones, Blackledge, Creese, 2012). L'acció social es transforma com a conseqüència d'una nova regulació que, malgrat que d'una banda contribueix a visibilitzar l'idioma gallec, de l'altra no és capaç de detenir el procés de substitució lingüística. Per a resumir l'abast d'aquests canvis, direm que el gallec ha anat ocupant espais formals tradicionalment exclusius de l'espanyol i que ha anat retrocedint en els espais en els quals s'ha mantingut al llarg de segles, particularment en la família (Ramallo, 2012).

Entre els canvis sociolingüístics més rellevants en la història social recent del gallec, destaquem l'emergència dels neoparlants, entenent per aquesta categoria les persones que parlen de manera prioritària gallec i que no han tingut aquest idioma com a primera llengua i/o llengua familiar (O'Rourke, Ramallo, 2013b). És obvi que una caracterització com la que acabem d'assenyalar deixa fora un important grup de persones que parlen gallec després d'haver-lo après en la socialització secundària. I això és així perquè en la nostra definició del *neoparlant de gallec* és molt rellevant l'expressió «de manera prioritària», respecte de les seves pràctiques sociolingüístiques. És, per tant, una construcció conscientment restrictiva. Ara bé, com veurem en les pàgines que segueixen, hi ha altres perfils que es poden integrar en una caracterització teòrica dels neoparlants de gallec.

L'aparició de neoparlants és una conseqüència de les transformacions recents que caracteritzen la Galícia actual (Ramallo, 2013). Amb el nou marc polític que es va iniciar amb la restauració monàrquica, Galícia es constitueix oficialment com una comunitat autònoma, amb una notable capacitat legislativa, inclosa la de caràcter eminentment lingüístic, una vegada assumides les limitacions que el marc constitucional imposa a les llengües diferents de l'espanyol. Així, des dels anys vuitanta del segle xx, la població gallega assisteix a una intervenció política continuada sobre les llengües en competició, amb conseqüències en el seu estatus, la seva legitimació o la seva visibilitat social. Aquesta intervenció actua també sobre la concepció ideològica que, respecte de les llengües, hi ha subjacent en la societat i que és objecte permanent de debat públic i de confrontació política.

Els diferents governs gallecs van dedicar una part destacada de la política i la planificació lingüística a l'àmbit educatiu, i van establir un model d'educació bilingüe amb oscil·lacions diferents en els diferents períodes polítics. Aquest model, no exempt d'improvisacions i rars vegades avaluat, amb prou feines ha tingut en consideració el punt de partida desigual dels dos idiomes. Per això, el seu efecte sobre el manteniment del gallec és dubtós, encara que es poden reconèixer algunes conseqüències positives (Lorenzo, 2005; Fernández, Lorenzo, Ramallo, 2008; Silva, Rodríguez, Vaquer, 2010, 2011). En l'objecte d'estudi d'aquest article, la presència de l'idioma gallec en el sistema educatiu ha afavorit l'augment de neoparlants; d'una banda, amb trajectòries vitals, expectatives i demandes socials heterogènies; de l'altra, més compactes pel que fa a la praxi i a la ideologia lingüística. En aquest sentit, el sistema educatiu ha afavorit un augment potencial de persones castellanoparlants que muden la seva pràctica lingüística al gallec, especialment en les ciutats de dimensió més gran.

Perfils de neoparlants

A Galícia, el fet que gallec i espanyol siguin llengües estructuralment properes suposa una situació sociolingüística de certa complexitat. D'una banda, tota la població té una competència receptiva molt elevada de la llengua socialment minoritària (Consello da Cultura Galega, 2011). Aquesta competència no procedeix necessàriament d'un aprenentatge formal. De fet, la via principal d'accés a la competència comunicativa en gallec és la seva adquisició ambiental, no l'escolar. D'altra banda, la tipologia de parlants relacionats amb el gallec és àmplia, inclosos tant parlants nadius tradicionals com neoparlants. Finalment, respecte de les ideologies lingüístiques, hi ha una permanent tensió entre una ideologia emancipadora del gallec, que pot aconseguir la defensa d'un monolingüisme en aquesta llengua, i una altra que es caracteritza per la defensa d'una major castellanització de Galícia. Aquesta tensió es projecta en dos grans discursos respecte de la política lingüística a Galícia: el model espanyolista de política lingüística i el model galleguista de política lingüística (De Nieves, 2011), que té les seves similituds en la resta dels territoris històricament bilingües a Espanya (Ramallo, 2013b).

En la nostra recerca, com ja hem assenyalat, treballem amb una caracterització restrictiva del neoparlant, coincident amb l'ús majoritari d'aquesta etiqueta en el cas gallec (Ramallo, 2013). És a dir, persones que aprenen el gallec a l'escola (o a la feina, o amb amics) i que, en un moment donat de la seva vida, desplacen la seva llengua materna (l'espanyol) i passen a parlar només o molt majoritàriament gallec (O'Rourke, Ramallo, 2011, 2013a, 2013b, 2015; Ramallo, 2010, 2013). Aquesta caracterització restrictiva no està mancada de crítiques. De fet, en altres contextos de minories lingüístiques, s'inclouen perfils més laxos, que obren el focus a

<http://digithum.uoc.edu>

Perfils de neoparlants de gallec

persones que aprenen la llengua minoritària com a L2, però que no són (necessàriament) parlants predominants d'aquesta L2. És a dir, sota la denominació *neoparlant* s'inclouen diferents perfils de parlants, amb diferències tant en els recursos formals que es dominen com en els àmbits d'ús en els quals la llengua s'utilitza (O'Rourke, Pujolar, Ramallo, 2015).

Tenint en compte el criteri «intensitat de l'ús de gallec» proposem una classificació elemental dels neoparlants de gallec, amb quatre perfils: neoparlant *essencial*, neoparlant *funcional*, neoparlant *ocasional* i neoparlant *potencial*. Aquest criteri es construeix a partir de la quantificació sobre l'ús de les llengües a Galícia que sorgeix de les enquestes de l'Institut Galleg d'Estadística (IGE 2008).

Per neoparlant *essencial* ens referim a la persona que ha relegat la seva llengua materna a un segon pla. Són parlants habituals de gallec, que, en els casos prototípics (que són majoria), parlen exclusivament aquest idioma. En conseqüència, els neoparlants essencials usen el gallec en totes les seves interaccions, fins i tot amb persones que prefereixen expressar-se en espanyol. Constitueixen un grup molt dinàmic, no solament respecte a la utilització de la llengua, sinó també en el seu activisme en la revitalització lingüística. Tot això els converteix en una minoria activa, innovadora i promotora del canvi social (Ramallo, 2013; O'Rourke, Ramallo, 2015).

Per la seva part, el neoparlant *funcional* és el subjecte que utilitza el gallec en interaccions informals o en contextos institucionals en els quals aquest és l'idioma predominant, però que també se serveix de l'espanyol en el seu dia a dia. En alguns casos, cada llengua té els seus dominis ben establerts (treball, família, amics, etc.); en uns altres, l'elecció lingüística en cada interacció varia més i és més complexa.

El neoparlant *ocasional* és la persona que fa un ús limitat del gallec après, generalment com una pràctica reactiva als estímuls de la interacció. És a dir, és un ús menys conscient i més adaptatiu. Amb freqüència, es tracta d'un comportament altament ritualitzat, vinculat amb espais comunicatius en els quals predomina el gallec com a llengua vehicular. El perfil d'aquests parlants és extremadament variat, encara que sol ser una persona amb un menor domini formal del gallec (Ramallo, 2010).

Finalment, els neoparlants *potencials* constitueixen el gruix de la població. Això és així particularment en la població castellanoparlant menor de cinquanta anys, en la mesura en què en aquest grup d'edat es dona la condició necessària (encara que no suficient) de ser bilingües receptius amb una autopercepció de la seva capacitat per a parlar gallec molt elevada. És ben conegut que la pràctica totalitat de la població gallega és bilin-

güe, almenys si entenem per això la possibilitat d'interactuar en trobades comunicatives en les quals ambdues llengües, gallec i espanyol, tenen presència. Així, les quantificacions que s'han dut a terme en els últims anys estableixen un percentatge superior al 95 % en la capacitat de comprendre el gallec oral. A més, el percentatge dels que declaren que poden parlar en gallec «molt» o «bastant» és superior al 85% (Consello da Cultura Galega, 2011).

Els neoparlants potencials són persones que compleixen amb els requisits elementals per a ser neoparlants. No obstant això, per raons de molt diversa índole, no s'ha produït en aquests neoparlants el canvi necessari. Per descomptat, és una categoria molt heterogènia sobre la qual és necessari fer una recerca específica per a entendre les motivacions i ideologies que hi ha darrere de la seva pràctica. Pot ser que el futur de l'idioma també sigui a les seves mans.

En tot cas, és obvi que la capacitat de poder parlar una llengua, en aquest cas el gallec, no és suficient perquè una persona promogui una conversió tan rellevant en la seva vida com és el canvi de llengua. De fet, són necessàries altres variables, encara que això depengui en bona mesura de cada persona. Al costat del domini formal de l'idioma, hi ha una sèrie de condicionants que faciliten el canvi. Per exemple, una persona amb una major motivació és més probable que canviï de llengua; també és important la seguretat lingüística de cada aprenent d'una nova llengua, la seva competència lingüística o la norma social imperant en les comunitats de pràctica. Però també ho són les ideologies lingüístiques o la construcció identitària lligada a les llengües. Per això, donada la complexitat del procés, no ha d'estranyar que en termes absoluts siguin poques les persones que muden la seva pràctica lingüística a Galícia.

Una característica que comparteixen molts neoparlants és la combinació d'elements d'ambdues llengües, de vegades com a mecanisme conscient d'expressió identitària; unes altres com a mera conseqüència d'una pràctica emergent pròpia de les primeres etapes que segueixen la conversió. Des del paradigma de la hibridació, es percep com el maneig de la competència pragmàtica per part del parlant per a situar-se en els diferents espais lingüístics socials, per mitjà de la ruptura amb les regles dels sistemes lingüístics del seu repertori i que actua, alhora, contra una ideologia purista (Gugenberger, 2013, pàg 30-31).

No és fàcil determinar quantes persones responen a cadascun d'aquests perfils a la Galícia actual, a causa de la falta d'estudis quantitativament essencialment dirigits als neoparlants. Amb tot, la revisió de les bases de dades de l'Institut Galleg d'Estadística (2008) permeten treure algunes conclusions sobre aquest tema.¹ En la

1. Les dades estadístiques procedeixen del mòdul específic sobre llengua recollit en l'*Enquesta de Condicions de Vida d'ònes Famílies* duta a terme per l'Institut Galleg d'Estadística (IGE) l'any 2008. Per a això es va dissenyar una mostra representativa amb 27.542 entrevistats. Els detalls tècnics de la metodologia i del disseny de la mostra es poden veure a: http://www.ige.eu/estatico/pdfs/s3/metodoloxias/met_ecv_2009_ga.pdf. El qüestionari utilitzat és accessible a: http://www.ige.eu/estatico/pdfs/s3/cuestionarios/cuestionario_galego_2008.pdf.

<http://digithum.uoc.edu>

Perfils de neoparlants de gallec

taula 1 es recullen els percentatges de cadascun dels perfils assignats en els paràgrafs anteriors (neoparlants essencials, neoparlants funcionals, neoparlants ocasionals i neoparlants potencials) entre la població major de catorze anys. El que comparteixen tots els grups és que són persones amb L1 espanyol que saben parlar bé o molt bé el gallec. La segona columna inclou una aproximació al nombre total de persones que compleixen els requisits que acabem d'assignar. La tercera columna estableix el percentatge d'aquestes persones entre els majors de catorze anys que compleixen els altres dos requisits (L1 espanyol / saben parlar bé o molt bé gallec). La quarta columna inclou el percentatge dels majors de catorze anys, en aquest cas sense els requisits establerts, és a dir, sense tenir en compte la L1 ni el domini del gallec parlat.

Taula 1. Estimació de neoparlants en cadascun dels perfils a partir de l'autopercepció de les seves pràctiques lingüístiques

Tipus	Nombre estimat de persones majors de 14 anys	Percentatge respecte de la població de 14 anys amb L1 espanyol	Percentatge respecte de la població major de 14 anys
Essencial	11 000	2	0,5
Funcional	44 000	7	2
Ocasional	193 000	31	8
Potencial	175 000	28	7,5
TOTAL	423 000	68	18

El 68% de la població que compleix els requisits (majors de 14 anys + L1 espanyol + domini del gallec parlat) entra en alguna de les nostres categories. Del total, el 28% són potencials i el 31% ocasionals. Com es veu, el percentatge de neoparlants essencials és molt baix, la qual cosa no ha d'estranyar donades les condicions altament restrictives que utilitzem en la seva caracterització. Si agrupem essencials i funcionals, comprenen el 9% dels majors de catorze anys amb L1 espanyol i que saben parlar bé o molt bé el gallec. Respecte del conjunt de la població gallega major de catorze anys, el 18% encaixa en alguna de les categories proposades, amb predomini dels ocasionals (8%) i dels potencials (7,5%).

El perfil sociodemogràfic varia notablement entre uns tipus i uns altres, com es veu en la taula 2. És significatiu constatar que els neoparlants essencials no són prioritàriament urbans, a diferència dels funcionals, ocasionals i potencials.

Taula 2. Perfil dels neoparlants majors de catorze anys a partir de l'autopercepció de les seves pràctiques lingüístiques

Essencial	Funcional	Ocasional	Potencial
• 41% urbà • 36% universitaris • 55% + de 40 anys • 83% motivació personal	• 56% urbà • 32% universitaris • 58% + de 40 anys • 64% motivació personal	• 74% urbà • 41% universitaris • 40% + de 40 anys • 54% motivació personal	• 73% urbà • 42% universitaris • 36% + de 40 anys

També hi ha diferències per edat. Els essencials i funcionals tendeixen a ser més grans que els ocasionals i potencials. D'altra banda, respecte de la motivació per a usar el gallec, en els essencials es tracta d'una motivació personal en més del 80% dels casos, percentatge que descendeix en els funcionals i ocasionals. Això és coincident amb els resultats de la recerca qualitativa sobre neoparlants a Galícia que hem dut a terme en els últims anys.

Des d'una perspectiva diferent a l'exposada fins ara, a Galícia, en termes abstractes, distingim dos tipus de neoparlants essencials. D'una banda, un col·lectiu molt atomitzat, sense altres interessos comuns que el desplaçament de la seva L1 a llengua residual. D'altra banda, un grup més compacte que articula bona part del seu discurs entorn de l'idioma, particularment de les qüestions normatives. Entre aquests últims, predominen els reintegracionistes o lusitanistes, que defensen un moviment normatiu de proximitat al portuguès fonamentalment en la varietat escrita del gallec (Sánchez, 2010; Herrero, 2011).²

Tant el que hem denominat *grup atomitzat* com el reintegracionisme constitueixen minories actives, en el sentit que són grups de persones que pensen i actuen de manera diferent i que, a més, tenen una posició *nòmica*, això és, una posició de rebot de l'ordre sociolingüístic dominant que volen reemplaçar (Doms, Moscovici, 1991). Ara bé, la diferència entre ells és que el grup reintegracionista té una posició heterodoxa pel que fa a la normativa majoritàriament acceptada per la població, inclòs el grup de neoparlants atomitzat. En aquest sentit, el reintegracionisme és una minoria activa tant respecte de la població en general, en la mesura que el seu objectiu és revitalitzar l'idioma, com pel que fa al grup de neoparlants atomitzat (majoritari entre els neoparlants), en la mesura que la seva principal reivindicació a curt termini és promoure un canvi en la normativa oficial. A més, el moviment reintegracionista està més i més ben organitzat, entorn d'unitats associatives que es poden trobar a les principals ciutats gallegues.

2. Del que s'ha dit no s'ha de desprendre que el reintegracionisme és una forma d'activisme lingüístic els defensors del qual són necessàriament neoparlants. D'altra banda, dins del denominat reintegracionisme hi ha diversos corrents. Mentre que uns promouen l'adopció de l'estàndard internacional del portuguès, uns altres conceben el diastema lusità-gallec-brasilera des d'una proposta pluricèntrica, és a dir, amb varietats normatives diferents per a les diferents solucions (Herrero, 2011).

Neoparlants essencials i el futur de l'idioma

Durant dècades, la sociolingüística de les llengües minoritàries va situar en el centre del debat sobre la recuperació lingüística una narrativa construïda entorn de la noció de *parlant tradicional*, que es considerava el parlant legítim. En conseqüència, impedia que les polítiques lingüístiques dirigissin els seus esforços al control sobre la pèrdua de la transmissió lingüística intergeneracional i l'activació funcional de l'idioma, a partir de la creació d'espais d'ús més enllà de la família. En cert sentit, aquesta posició formava part d'una visió idealitzada, l'eix de la qual és la tornada a un passat en el qual la llengua minoritària gaudia d'una vitalitat no gens menyspreable, en comptes de planificar el futur de l'idioma a partir dels processos de canvi social operants en la comunitat de parla (Romaine, 2006; Jaffe, 2010).

En aquesta narrativa no és infreqüent que el neoparlant es construeixi com un actor «impur», artificial, amb un escàs domini de l'idioma, formalment molt interferit pel seu L1, en constant cerca del seu espai, tant davant dels parlants tradicionals, en els quals es destaca la «naturalitat» i la qualitat de la seva parla, com davant dels parlants de l'idioma dominant, el que els neoparlants han decidit desplaçar, en el cas de Galícia l'espanyol. A més, no és infreqüent que al neoparlant se li atribueixin identitats polítiques no sempre concordes amb la realitat de les seves ideologies. Per tant, les pràctiques del neoparlant no sempre són acceptades per altres grups.

En part, aquesta representació del neoparlant té sentit. S'ha de tenir en compte que la mateixa categorització de neoparlant és confusa, tant per la diversitat que acabem d'exposar com per la pluralitat de comportaments dins de cada grup. El ventall és prou ampli per a acceptar que som davant d'un grup obert, en el qual caben posicions molt diferents respecte al domini de la competència pragmàtica. D'altra banda, sabem quan una persona es converteix en neoparlant, però no sabem quan deixa de ser-ho, si és que això és possible. És a dir, molts neoparlants, després d'anys de pràctica, incorporen traços de les varietats sintòpiques tradicionals del seu lloc de residència, i arriben a tenir una prosòdia i una competència pragmàtica molt propera a la dels parlants nadius. Uns altres, no obstant això, amb prou feines s'esforcen a millorar el seu domini lingüístic.

Malgrat el que s'ha dit, considerar el neoparlant un agent revitalitzador és una aposta diametralment diferent, ja que implica imaginar un futur sociolingüístic no necessàriament lligat al passat gloriós en el qual la llengua ha sobreviscut durant segles (O'Rourke, Pujolar, Ramallo, 2015). Així, en el cas del gallec, el neoparlant essencial constitueix una minoria activa molt compromesa amb la visibilitat de l'idioma en tots els espais de la vida quotidiana, inclosa la producció en la família. Malgrat tot el que s'ha dit sobre la seva representació social negativa, el seu comportament altament consistent els converteix en un grup referencial per a les noves polítiques lingüístiques relacionades amb el gallec.

Per descomptat, suposen encara un percentatge reduït respecte del conjunt de la població, fins i tot de la població parlant de gallec. No obstant això, si acceptem que el futur de l'idioma està molt lligat a les dinàmiques pròpies dels espais urbans, que són el germen dels grups de neoparlants, és fonamental considerar la seva rellevància en el futur a curt i mitjà termini de l'idioma gallec (O'Rourke, Ramallo, 2013b).

Final

Com assenyalem en un altre treball (Ramallo 2013a) el *neofalantisme* és un moviment social que recorre la Galícia urbana i que, amb les seves pràctiques, contribueix a alterar l'ordre sociolingüístic tradicional, en la mesura que les neoparles estan cridades a ocupar un paper important com a varietats essencials en el futur de l'idioma.

En general, no és fàcil abordar teòricament el concepte de «minoria», tenint en compte que depèn de la nostra pertinença a grups de referència diferents. La mateixa persona pot pertànyer al mateix temps a una minoria i a una majoria diferents. Fins i tot podem ser minoria i majoria respecte al mateix grup de referència, segons quins altres grups fem servir per a fer la comparació. En tot cas, a partir de tot el que s'ha dit, plantejem una doble distinció qualitativa subjacent al concepte *minoria lingüística* a Galícia. D'una banda, hi ha la concepció clàssica que interpreta la minoria com un grup amb menys poder o sense poder. De l'altra, la minoria com a grup innovador que busca el canvi social. En el cas que ens ocupa, els parlants tradicionals del gallec són una minoria sense poder, mentre que els neoparlants, particularment els essencials, són una minoria activa innovadora.

Bibliografia

- BLOMMAERT, J. (2010). *Sociolinguistics of globalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CONSELLO DA CULTURA GALEGA (2011). *O idioma galego na sociedade. A evolución sociolingüística 1992-2008*. Santiago de Compostel·la: Consello da Cultura Galega.
- DE NIEVES, A. (2011). «A(s) política(s) lingüística(s) galega(s) sob a lente da teoría crítica do reconhecimento». *Agalia*. Núm. 104, pàg. 29-53.
- DOMS, M.; MOSCOVICI, S. (1991). «Innovación e influencia de las minorías». A: S. Moscovici (ed.). *Psicología social*. Vol. 1, pàg. 71-116. Barcelona: Paidós.
- FERNÁNDEZ, A.; LORENZO, A.; RAMALLO, F. (2008). *A planificación lingüística nos centros educativos*, 2a. ed. Santiago de Compostel·la: Xunta de Galicia.
- GUGENBERGER, E. (2013). «O cambio de paradigma nos estudos sobre o contacto lingüístico: pode ser útil o concepto de hibridade para a lingüística e a política de lingua en España».

<http://digithum.uoc.edu>

Perfils de neoparlants de gallec

- A: E. Gugenberger; H. Monteagudo; G. Rei-Doval (eds.). *Contacto de linguas, hibridade, cambio: contextos, procesos e consecuencias*. Pàg. 19-47.
- HERRERO, M. (2011). *Guerra de grafias. Conflicto de elites*. La Corunya: Através Editora.
- INSTITUTO GALEGO DE ESTATÍSTICA (2008). *Enquisa de Condições de Vida das Familias. Módulo de coñecemento e uso do galego 2003*. Santiago de Compostel-la: Instituto Galego de Estatística.
- JAFFE, A. (2010). «Critical perspectives on language-in-education policy: The Corsican example». A: T. McCarty (ed.). *Ethnography and Language Policy*. Pàgs. 205-229. Londres: Routledge.
- LORENZO, A. (2005). «Planificación lingüística de baixa intensidade». *Cadernos de Lingua*. Núm. 27, pàgs. 37-59.
- MARTIN-JONES, M.; BLACKLEDGE, A.; CREESE, A. (eds.) (2012). *The Routledge handbook of multilingualism*. Nova York: Routledge.
- O'ROURKE, B.; PUJOLAR, J.; RAMALLO, F. (2015). «New speakers of minority languages: the challenging opportunity». *International Journal of the Sociology of Language*.
- O'ROURKE, B.; RAMALLO, F. (2011). «The native-non-native dichotomy in minority language contexts: Comparison between Irish and Galician». *Language Problems and Language Planning*. Vol. 35, núm 2, pàgs. 139-159.
- O'ROURKE, B.; RAMALLO, F. (2013a). «Competing ideologies of linguistic authority amongst new speakers in contemporary Galicia». *Language in Society*. Vol. 42, núm. 3, pàgs. 287-305.
- O'ROURKE, B.; RAMALLO, F. (2013b). «"A miña variedade é defectuosa": a lexitimación social das neofalas». *Estudos de Lingüística Galega*. Núm. 5, pàgs. 89-103.
- O'ROURKE, B.; RAMALLO, F. (2015). «Neofalantes as an active minority: Understanding language practices and motivations for change amongst new speakers of Galician». *International Journal of the Sociology of Language*.
- RAMALLO, F. (2010). «Cara a unha tipoloxía dos falantes de galego». A: B. Silva Valdivia; X. Rodríguez Rodríguez; I. Vaquero Quintela (eds.). *Educación e linguas en Galicia*. Santiago de Compostel-la: Universidade de Santiago de Compostela. Pàgs. 15-37.
- RAMALLO, F. (2012). «El gallego en la familia: entre la producción y la reproducción». *Caplletra*. Núm. 53, pàgs. 167-191.
- RAMALLO, F. (2013a). «Neofalantismo». A: E. Gugenberger; H. Monteagudo; G. Reidoval (eds.). *Contacto de linguas, hibridade, cambio: contextos, procesos e consecuencias*. Pàgs 245-258. Santiago de Compostel-la: Consello da Cultura Galega.
- RAMALLO, F. (2013b). «Lenguas de España: territorios, educación, políticas e ideoloxías». A: F. Moreno Fernández; F. Ramallo (2013). *Las lenguas de España a debate*. Pàgs. 12-45. València: Uno y Cero Ediciones.
- ROMAINE, S. (2006). «Planning for the survival of linguistic diversity». *Language Policy*. Vol. 5, núm. 2, pàgs. 93-116.
- SÁNCHEZ, P. (2010). *O debate normativo da lingua galega (1980-2000)*. La Corunya: Fundación Pedro Barrié de la Maza.
- SILVA, B.; RODRÍGUEZ, X.; VAQUERO, I. (eds.) (2010). *Educación e linguas en Galicia*. Santiago de Compostel-la: Universidade de Santiago de Compostela.
- SILVA, B.; RODRÍGUEZ, X.; VAQUERO, I. (eds.) (2011). *A planificación para a normalización lingüística nos centros de ensino non universitarios*. Santiago de Compostel-la: Universidade de Santiago de Compostela.

CITACIÓ RECOMANADA

RAMALLO, Fernando; O'ROURKE, Bernardette (2014). «Perfils de neoparlants de gallec». A: Maite PUIGDEVALL (coord.). «Els nous parlants de llengües minoritàries: pertinències i legitimitats» [dossier en línia]. *Digithum*, núm. 16, pàg. 18-24. UOC. [Data de consulta: dd/mm/aa].
 <<http://journals.uoc.edu/index.php/digithum/article/view/n16-ramallo-orourke/n16-ramallo-orourke-ca>>
 DOI: <<http://dx.doi.org/10.7238/d.v0i16.2300>>

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència Reconeixement 3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los, comunicar-los públicament i fer-ne obres derivades sempre que reconegueu els crèdits de les obres (autoria, nom de la revista, institució editora) de la manera especificada pels autors o per la revista. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>.

Fernando Ramallo

Professor titular de Lingüística
Universitat de Vigo
framallo@uvigo.es

Des de l'any 2012 és acadèmic de la Real Academia Galega. És també membre del Comitè d'Experts de la Carta Europea per a les Llengües Regionals o Minoritàries del Consell d'Europa (2013-2019).

Les seves línies de recerca són la sociolingüística, l'anàlisi del discurs i la política i la planificació lingüística. És coautor dels llibres següents: *Mapa Sociolingüístico de Galicia* (1990-1997), *Publicidade e lingua galega* (1995), *Vender en galego* (1997), *Lingua, sociedade e medios de comunicación en Galicia* (2008), *A planificación lingüística nos centros educativos* (2008) i *Mocidade, lingua e redes sociais* (2014). Com a coeditor, és responsable de *Manual de Ciencias da Linguaxe* (2000), *Sociolinguistics in Galicia: Views on diversity, a diversity of views* (2003), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition* (2004), *Bilingualism and Education: From the Family to the School* (2005), *Discourse and Enterprise* (2006), *New Approaches to Discourse and Business Communication* (2009) i *New perspectives on endangered languages* (2010). Va ser coeditor de les revistes *Estudios de Sociolingüística* (2000-2006) i *Sociolinguistic Studies* (2007-2013). El 2011 va ser comissari científic de l'exposició *Vigo, cidade Babel. O Verbum da diversidade lingüística* (2011). Els seus projectes de recerca més recents analitzen, d'una banda, el paper dels neoparlants, de les seves pràctiques i de les seves ideologies en la revitalització de les llengües minoritàries europees, i, d'una altra, l'anàlisi sociolingüística i discursiva de les pintades als murs urbans de Galícia i Portugal.

Facultade de Filoloxía e Tradución
Despacho: 57C
Campus Universitario
E-36310 Vigo

Bernadette O'Rourke

Professora d'espanyol i de lingüística al Departament de Llengües i Estudis Interculturals
Universitat Heriot-Watt d'Edimburg (Escòcia)
b.m.a.o'rourke@hw.ac.uk

Bernadette O'Rourke és doctora per la Universitat de la Ciutat de Dublín (Irlanda) (2005) i és professora d'espanyol i de lingüística a la Universitat Heriot-Watt d'Edimburg. Els seus interessos de recerca se centren en el rol de les llengües en la construcció de la diferència i les desigualtats socials, molt especialment en els casos de l'irlandès i del gallec. És autora de nombroses publicacions sobre aquesta matèria, entre les quals destaca el llibre *Galician and Irish in the European Context: Attitudes Towards Weak and Strong Minority Languages* (Palgrave Mcmillan, 2011). Actualment és la presidenta del projecte COST «New Speakers in a Multilingual Europe: Opportunities and Challenges» (2013-2015).

Per a més informació, consulteu: <http://www.sml.hw.ac.uk/staff-directory/bernadette-orourke>

HP2.06
Department of Languages & Intercultural Studies, School of Management & Languages
Heriot-Watt University
Edinburgh
EH14 4AS, United Kingdom